

Onlajn kurs „Integracija strukturnih reformi u budžete“

Modul 1

Materijal za čitanje

SAVETI ZA PISANJE DOBROG OPISA STRUKTURNE REFORME

Ovaj dokument ima za cilj da doprinese poboljšanju strukture i kvaliteta Programa ekonomskih reformi (ERP) sa akcentom na opisu mera strukturnih reformi (MSR) utvrđenim u Poglavlju 5 dokumenta ERP. On treba da služi kao podrška recenzentima i autorima mera strukturnih reformi tako što će im pružiti smernice u vezi sa tim kako da se postaraju da opis mera strukturnih reformi bude jasan, koncizan i fokusiran na sadržaj koji omogućava da procesi odlučivanja budu bolje zasnovani na adekvatnim informacijama.

Prilikom pisanja opisa mera strukturnih reformi kao polazišta, njegov autor ili recenzent treba da ima u vidu dva osnovna vodeća načela:

a) Ko će ovo čitati?

Glavni čitaoci dokumenta programa ERP su kreatori politika, socijalni partneri, političari, partneri u EU, novinari, zainteresovani građani, itd. Zato treba da se postarate da jezik koji se koristi bude i njima razumljiv. Posebno obratite pažnju na sledeće:

- Osmisliti strukturu koja je razumljiva i jasna široj javnosti.
- Čitaoci žele konkretne informacije, stoga izbegavati duge uvode i preći na suštinu.
- Većina čitalaca neće pročitati ceo dokument, već samo ono što ih zanima.
- Mnogi čitaoci samo pogledaju naslove i boldirane ključne reči.
- Koristiti apstrakte i sažetke u cilju pružanja ključnih informacija.
- Koristiti jasan i jednostavno strukturiran sadržaj.

b) Šta želim da kažem?

- Pružiti kratak opis problema koji treba rešiti.
- Precizno definisati rešenje i očekivani rezultat.
- Izbegavati iznošenje previše detalja, istorijskih podataka, pravnih akata...

Kako biste olakšali proces osmišljavanja mera strukturnih reformi, možete da pratite strukturu datu u »[Obrazac informacija za pripremu mere strukturne reforme](#)«.

Naziv mere

- Osmisliti jasan i koncizan naziv, uz pomoć ključnih reči.
- Naziv treba da bude indikativan, razumljiv i kratak.

Na primer:

NE	Unapređenje veze između obrazovanja i tržišta rada
DA	Obrazovanje povezano sa potrebama tržišta rada

NE	Uspostavljanje efikasnijeg sistema upravljanja naučnim istraživanjem i potencijalom za inovacije
DA	Efikasno upravljanje u nauci i inovacijama

NE	Unapređenje sektora komunikacija i informacionog društva uz regulatorno usklađivanje regulatornog okvira sa standardima EU
DA	Efikasan sektor komunikacija i informacija

Opis mere

- Početi snažno: staviti glavnu tezu vaše ideje na početak.
- Prva rečenica i pasus treba da čitaocu kažu o čemu pišete i zašto je to važno.
- Dati koncizan opis mere ukazivanjem na cilj u vezi sa tim pitanjem, i odnosa sa strateškim dokumentima i/ili sektorskim strategijama i širim reformskim aktivnostima u zemlji.
- Koristiti načelo prve glavne rečenice sa ključnom rečju i sadržajem.
- Koristiti kratke rečenice.

Na primer:

NE	Glavna prepreka u sektoru putne infrastrukture jeste nizak nivo investicija u izgradnju i obnovu puteva i autoputeva tokom protekle tri decenije. Naime, u pomenutom periodu došlo je do višestrukog povećanja broja vozila na putevima, odnosno prevoza robe i putnika putevima, a to istovremeno nije bilo praćeno izgradnjom novih puteva i obnovom postojećih puteva u potrebnoj meri. Pored toga, prema građevinskim standardima, predviđeni upotrební vek novoizgrađenog puta je oko 20 godina, nakon čega je neophodno izvršiti obnovu ili sanaciju puta, u zavisnosti od stanja u kojem se on nalazi. Sve ovo je dovelo do toga da postojeća putna mreža na glavnim autoputevima i regionalnim putevima sa visokim saobraćajnim opterećenjem ne pruža visok kvalitet usluge, odnosno postoje zagušenja, kolone na putevima, značajni zastoji u saobraćaju putnika i robe. To ima za posledicu veliki broj automobilskih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine. Prema zvaničnim podacima za 2017. godinu bilo je 170 smrtnih slučajeva u saobraćajnim nesrećama na putevima, a 6.809 lica je povređeno.
DA	Ulaganja u sektor putne infrastrukture su nedovoljna. Zabeleženo je višestruko povećanje broja vozila i neophodna obnova i investicije u putnu infrastrukturu nisu sprovedene. Postojeća putna mreža ne pruža uslugu visokog kvaliteta, odnosno

	zagušenja, kolone, zastoji u saobraćaju putnika i robe. To takođe dovodi do nesreća na putevima, u kojima je 2017. godine zabeleženo 170 smrtnih slučajeva i 6.809 povređenih.
--	--

- Pojednostaviti formulacije; kritički se postaviti prema tekstu koji se može eliminisati a da se ne izgubi smisao.
- Izbegavati duge i nepregledne rečenice u kojima se gubi smisao.
- Budite svesni da je dobro artikulirana mera osnova za dobar proračun njenih troškova.
- Koristite dobro formatirane tabele i grafikone. Nema potrebe u tekstu ponavljati sadržaj tabela i grafikona.

Na primer:

NE	U cilju punog sprovođenja Zakona o elektronskom potpisu i sprovođenja elektronskog potpisa za državnu upravu, građane i privredne subjekte širom zemlje u prethodnom izveštajnom periodu, Ministarstvo komunikacija i prometa je uspostavilo Ured za nadzor i akreditaciju ovjerilaca u skladu sa članom 20. Zakona o elektronskom potpisu Bosne i Hercegovine, a koji je zvanično počeo sa radom 15. januara 2018. godine. Aktivnosti na polju elektronskog potpisa koje je obavilo Ministarstvo komunikacija i prometa u prethodnom periodu su...
DA	Elektronski potpis bi građanima i privredi omogućio da poboljšaju komunikaciju sa državnom upravom i unaprede produktivnost i transparentnost.

NE	Cilj ove mere je da se uvede pravni okvir za uspostavljanje osnovnih načela radi napretka ka cirkularnoj ekonomiji, kao i da se stvori infrastruktura za adekvatno upravljanje posebnim vrstama otpada, odnosno da se usvoje sprovedbeni propisi koji će doprineti uspostavljanju i jačanju mehanizama cirkularne ekonomije, i sistem za praćenje upotrebe ekonomskih instrumenata na polju upravljanja otpadom.
DA	Cilj je da se uspostave osnovna načela na putu ka cirkularnoj ekonomiji. Prvo će se formirati infrastruktura za upravljanje različitim vrstama otpada i sistem za praćenje upotrebe ekonomskih instrumenata u upravljanju otpadom.

- Ne preopterećivati tekst detaljnim podacima i opisom istorijskih činjenica.

Na primer:

NO	Prema Anketi o radnoj snazi za 2018. godinu, stopa zaposlenosti zabeležila je porast u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 34,3%. Administrativni podaci pokazuju da je u 2018. u proseku bilo 804.497 zaposlenih lica, od kojih su 341.521 bile žene. To je povećanje u poređenju sa prethodnom godinom, kada je 784.094 lica bilo zaposleno (od kojih su 329.922 bile žene). Drugi indikatori ankete – stopa nezaposlenosti i stopa aktivnosti – takođe su zabeležili pozitivan trend. Uprkos tome, visoka dugoročna stopa nezaposlenosti još uvek predstavlja veliki izazov (68,6% ukupne stope nezaposlenosti sastoji se od lica koja su nezaposlena više od dve godine). Stopa neaktivnosti u 2018. bila je 57,9%, što znači da je samo 42,1% radno sposobnog stanovništva zaposleno ili traži posao.
YES	Stopa zaposlenosti zabeležila je porast na 34,3%, prema Anketi o radnoj snazi za 2018. godinu. Administrativni podaci pokazuju da je bilo 804,5 hiljada zaposlenih lica, od kojih su 341,5 hiljade bile žene. To predstavlja porast od 2,6% tokom godine za ukupnu zaposlenost, a 3,5% za žene. Iako su stopa nezaposlenosti i stopa aktivnosti zabeležile poboljšanje, dugoročna nezaposlenost i dalje predstavlja izazov, pošto je 68,6% nezaposleno više od dve godine. Stopa neaktivnosti ostala je na visokom nivou od 57,9%.

- Izbegavati pozivanje na zakone i na pravnu pozadinu ukoliko to nije od suštinskog značaja (koristiti fusnote i reference, linkove...).

Na primer:

NE	Aktivnosti predviđene za 2020-2022. godinu: <ul style="list-style-type: none"> ○ Usvajanje Zakona o turizmu ○ Usvajanje Zakona o ugostiteljstvu kako bi se uskladili propisi, radi usvajanja sistemskih rešenja da bi se poboljšao kvalitet usluga, i bolje promocije raspoloživih resursa kako bi se povećao broj turista. ○ Usvajanje Zakona o boravišnoj taksi u cilju povećanja prihoda od turizma. ○ Nakon usvajanja pripremljenih zakonskih akata, uslediće aktivnosti na izradi podzakonskih akata proizašlih iz predloženih zakona. ○ Sprovođenje zakona i podzakonskih akata.
DA	Povećati broj turista, noćenja i prihoda od turizma poboljšanjem kvaliteta usluga i boljom promocijom raspoloživih resursa, kao i uvođenjem boravišne takse.

- Koristiti snažnije glagole koji opisuju radnju.

Na primer:

NE	obaviti analizu
DA	analizirati

NE	postići dogovor u vezi sa
DA	dogovoriti

- Kada tekst bude gotov, pažljivo pročitati sadržaj.
- Zamoliti kolegu da ga pregleda.

Uživajte u pisanju!